

UWAGI METODYCZNE

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności, do której są zaliczane.

2. Dane grupowano według sektora prywatnego i publicznego.

Sektor prywatny obejmuje gospodarstwa:

- własności prywatnej krajowej (m.in. gospodarstwa indywidualne, gospodarstwa spółdzielcze i spółki prywatne),
- własności zagranicznej,
- własności mieszanej z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego.

Sektor publiczny obejmuje gospodarstwa:

- własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych),
- własności jednostek samorządu terytorialnego,
- własności mieszanej z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego.

3. Dane prezentowane dla regionów i województwa odpowiadają poziomowi 1 i 2 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej. NTS wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 VII 2000 r. (Dz. U. Nr 58, poz. 685) z późniejszymi zmianami. NTS 1 składa się z 6 regionów. Region centralny obejmuje swym zasięgiem województwa mazowieckie i łódzkie, region południowy - śląskie i małopolskie, region wschodni - podlaskie, lubelskie, podkarpackie i świętokrzyskie, region północno-zachodni - lubuskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie, region południowo-zachodni - dolnośląskie i opolskie oraz region północny - pomorskie, kujawsko-pomorskie i warmińsko-mazurskie.

4. Za **gospodarstwo rolne** uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą wraz z prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

5. **Gospodarstwa indywidualne** obejmują:

- a) gospodarstwa indywidualne o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych, prowadzone przez rolników na gruntach własnych i niewłasnych;
- b) gospodarstwa indywidualne o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (działki rolne, w tym np. działki słuźbowe) użytkowane rolniczo przez osoby fizyczne oraz właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych.

6. Do **ogólnej powierzchni gruntów** gospodarstwa zalicza się wszystkie bez wyjątku grunty wchodzące w skład gospodarstwa, a więc grunty użytkowane rolniczo oraz związane z nimi grunty użytkowane nierolniczo, niezależnie od tytułu władania (własne, dzierżawione na zasadzie umowy i bezumownie, użytkowane z innego tytułu).

Do **użytków rolnych** zalicza się grunty orne, sady, łąki i pastwiska.

Dane o powierzchni użytków rolnych ogółem oraz według rodzajów użytków prezentuje się bez gruntów niestanowiących gospodarstw rolnych.

Do **gruntów orných** zalicza się grunty w uprawie, tj. pod zasiewami wraz z ogrodami przydomowymi oraz odłogi i ugory.

Za **grunty orne w uprawie** uważa się grunty zasiane lub zasadzone ziemiopłodami rolnymi lub ogrodn-

czymi, plantacje wikliny i chmielu, powierzchnie szklarni, inspektów, namiotów foliowych oraz powierzchnię mniejszą od 10 arów zasadzoną drzewami owocowymi i krzewami owocowymi.

Do **odłogów** zalicza się powierzchnie gruntów ornych nie dające plonów, które co najmniej przez dwa lata nie były uprawiane, natomiast do **ugorów** – powierzchnie, które w danym roku były przejściowo nieobsiane (nieużytkowane rolniczo).

Do **sadów** zalicza się grunty o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha, zasadzone drzewami i krzewami owocowymi.

Do **łąk i pastwisk** trwałych zalicza się grunty pokryte trwale trawami, natomiast nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

Do **lasów i gruntów leśnych** zalicza się powierzchnię zalesioną, powierzchnię przejściowo pozbawioną drzewostanu oraz grunty związane z gospodarką leśną.

Do **powierzchni pozostałych gruntów** wchodzących w skład gospodarstwa wlicza się grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, pod drogami, powierzchnię wód śródlądowych, rowów melioracyjnych, plantacji leśnych prowadzonych na gruntach nieleśnych, powierzchnię porośniętą wikliną w stanie naturalnym, powierzchnię innych gruntów użytkowych (torfowiska, żwirownie) oraz nieużytków.

7. Produkcję rolniczą scharakteryzowano za pomocą podstawowych mierników, tj. produkcji globalnej, końcowej i towarowej. Ze względu na dostępność danych informacje w tym zakresie prezentuje się z rocznym opóźnieniem, tj. dla lat 2003 i 2004.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje (ustaloną szacunkowo):

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach. Produkcja towarowa w poszczególnych grupach podmiotów (gospodarstwa państwowe, spółki, spółdzielnie produkcji rolniczej i gospodarstwa indywidualne) jest pomniejszona o wartość produktów rolnych zakupionych bezpośrednio od innych grup podmiotów gospodarczych, równocześnie produkcja towarowa podmiotów gospodarczych, które dokonują sprzedaży jest powiększona o tę wartość. Produkcja towarowa nie obejmuje obrotów między poszczególnymi podmiotami gospodarczymi zaliczonymi do tej samej grupy podmiotów i sprzedaży produktów rolnych przez spółdzielnie produkcji rolniczej – członkom tych spółdzielni.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) w latach 1999-2003 uwzględniono dopłaty bezpośrednie Agencji Rynku Rolnego do interwencyjnego skupu pszenicy i żyta, w 2004 r. – środki wypłacone z tytułu płatności uzupełniających do powierzchni upraw (dotyczące m.in. uprawy tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

8. **Wielkość produkcji roślinnej** obliczono na podstawie:

- wyników czerwcowych badań reprezentacyjnych (w 2002 r. – wyniki Powszechnego Spisu Rolnego) w zakresie powierzchni zasiewów,

- szacunków gminnych rzeczoznawców rolnych - w zakresie plonów i zbiorów,
- sprawozdań statystycznych z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek z udziałem mienia sektora prywatnego i publicznego.

9. Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie jak też i niskie plony oraz powierzchnie, z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

10. Dane o **powierzchni zasiewów** dotyczą poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Zboża to:

- zboża podstawowe: pszenica, żyto, jęczmień, owies i pszenżyto,
- mieszanki zbożowe na ziarno,
- gryka, proso i kukurydza na ziarno.

Strączkowe na ziarno to:

- jadalne (groch, fasola, bób i inne),
- pastewne (peluszkę, wyka, bobik, łubin i inne).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepaku, soi, słonecznika oraz innych, np. maku i gorczycy na zbiór ziarna), włóknistych (lnu i konopi) i innych przemysłowych (tj. tytoniu, chmielu).

Uprawy **pastewne** obejmują:

- okopowe (buraki, marchew i kapusta pastewna oraz brukiew, rzepa i inne),
- motylkowe wieloletnie (koniczyna, lucerna, esparceta, seradela, komonica, nostryk i inne),
- kukurydza na paszę,
- strączkowe pastewne na paszę.

Pozostałe uprawy to: warzywa, truskawki, uprawy na zielony nawóz, wysadki okopowych oraz inne, np. wiklina, ziola.

Powierzchnię buraków cukrowych, tytoniu i pozostałych upraw należy traktować w niniejszej publikacji jako nieostateczną.

11. Dane o **pogłowie zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej** opracowano na podstawie sprawozdawczości i wyników badań reprezentacyjnych, a w 2002 r. również wyników Powszechnego Spisu Rolnego i szacunków.

12. Dane o produkcji **żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie. Produkcję żywca rzeźnego podaje się:

- „w wadze żywej”, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
- „w wadze poubojowej ciepłej” (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną) łącznie z tłuszczami i podrobami za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Dane o produkcji i skupie mleka, jaj i wełny obejmują: mleko krowie, jaja kurze i wełnę niepraną owczą.

13. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze prowadzące skup produktów rolnych bezpośrednio od producentów z terenu województwa.

14. Dane o **cenach skupu** prezentuje się bez podatku VAT; dotyczą przeciętnych rocznych cen (wyliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów) płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od producentów rolnych.

15. Źródłem informacji o **cenach uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** do 2004 r. była miesięczna sprawozdawczość społecznych korespondentów rolnych Głównego Urzędu Statystycznego, a od 2005 r. wyniki badań prowadzonych na targowiskach przez ankietatorów Urzędu Statystycznego. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

16. Dane o **ciągnikach** dotyczą ciągników dwuosiowych i gąsienicowych.

17. Jako **jednostkę siły pociągowej** w rolnictwie przyjęto 1 konia roboczego. Przeliczeń mechanicznej siły pociągowej dokonano, przyjmując jako jednostkę siły pociągowej moc ciągnika na zaczepie równą 2,2 kW. W danych o zasobach żywej siły pociągowej wykazano konie robocze, tj. konie 3-letnie i starsze.

18. Lata gospodarcze dotyczą okresu od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2004/2005 dotyczy okresu od 1 VII 2004 r. do 30 VI 2005 r.)

19. Dane w większości tablic zestawiono **według siedziby użytkownika**, tzn. miejsca zamieszkania użytkowników gospodarstw indywidualnych bądź w miejscu lokalizacji zarządu w przypadku pozostałych gospodarstw; bez względu na miejsce położenia gruntów.

20. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto - jeżeli nie zaznaczono inaczej - użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu; w 2002 r. - według stanu w dniu 20 V na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego.

OBJAŚNIENIA STOSOWANYCH SKRÓTÓW:

- (-) - zjawisko nie wystąpiło;
- (0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
- (0,0) - zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05;
- (•) - zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych;
- (x) - wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe;
- „w tym” - oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.